

Anders Visti: *Crash*, 2016, 11 min.

Af Mathias Kryger

Med udgangspunkt i årstallet 1984 fortæller Anders Vistis filmessay *Crash* historien om de nye skærme, der for længst har invaderet vores liv: computerskærmen. På det tidspunkt, i 1984, var der én skærm – TV'et – der forbandt os alle sammen med sin – i DR-monopolets dage - ene kanal. Dengang så alle det samme indhold på samme tid, og befolkningens øjne var så at sige synkroniseret.

Crash er også navnet på et sådant program – på en børne- og ungdomstv-serie, som DR producerede og viste i 1984. I tv-serien sparker drengen Birger til sit skrivebord og sætter gang i historien om sorte huller, om en super skurk i det ydre rum og en overjordisk pige ved navn Iris. Birger flyver med hele sit værelse, som var det et rumskib, styret fra drengens skrivebord, og Anders Visti bruger denne science fiction tv-serie som et afsæt for en undersøgelse af det digitale billedes forhold til skærmen og skærmens relation til mennesket.

Visti samlæser nemlig dette skrivebords fiktive styresystem med det styresystem, som Apple lancerede med den første Mackintosh computer. Det blev nemlig introduceret samme år, ja sågar samme måned, som tv-serien *Crash* får premiere, i januar 1984. Det særlige ved denne computer var etableringen af computerens styresystem som netop et skrivebord – det system, som vi stadig kender i dag.

Science fiction og årstallet 1984 er uadskillelige størrelser og er forbundet til den britiske forfatter George Orwells dystopiske roman '1984', hvori han fremskriver en verden anno netop 1984, som er et ufrit overvågningssamfund af kontrol og manipulation.

Anders Visti bruger *Crash* og Apple som afsæt for en fortælling om skærm-billedets videre udvikling via satellit-transmitterede billeder, der i direkte TV viste billederne fra den første golfkrig; internettets sammenkobling af computerne; 11. september 2001 som det vendepunkt, der fører mod en intensiveret overvågning, hvor man nu bliver betragtet igennem skærmen og ikke længere alene er den, som betragter. Og så er vi måske ikke så langt fra George Orwells forudsigelser.

Filmen slutter med en abstrakt udlægning af øjets perception, og filmens billede former et sort hul, der næsten i sig selv ligner en pupil i et tekno-øje. Igen slår Vistis film en krølle omkring tv-serien 'Crash' og pigen fra det ydre rum, hvis navn, Iris, henviser til den farvede del af øjet. Øjets iris kontrollerer, hvor meget lys, der lukkes ind i øjet, og er dermed helt central for vores syn.